

Причорноморська
Фундація
Права

ПРИЧОРНОМОРСЬКА ФУНДАЦІЯ ПРАВА

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Право та інші соціальні норми: вимоги часу» м. Одеса, 15-16 червня 2012 р.

Частина I

Одеса 2012

УДК 34.01 (083)
ББК Х511я431

Право та інші соціальні норми: вимоги часу: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 15-16 червня 2012 р.). – Одеса : у 2-х частинах. – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2012. – ч. 1. – 104 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на Міжнародну науково-практичну конференцію «Право та інші соціальні норми: вимоги часу». Для студентів, аспірантів, викладачів, науковців юридичних вищих навчальних закладів, представників судових та інших правозастосовчих органів держави, адвокатів, представників юридичних громадських організацій.

УДК 34.01 (083)
ББК Х511я431

Усі матеріали подаються у авторській редакції.

Погляди авторів, викладені в цьому збірнику, необов'язково відображають позицію організаторів Міжнародної науково-практичної конференції «Право та інші соціальні норми: вимоги часу».

НАПРЯМ 3. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО 42

Величко К.С.
CAPITALIZATION INCREASE BY PUBLIC OFFERING: LEGAL INS & OUTS 42

Величко К.С.
АКСІОЛОГІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА 44

Гладштейн А.Л.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ФАКТОРІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ В АНТИДЕМПІНГОВИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ РОЗСЛІДУВАННЯХ 46

Зайченко Ю.И.
ПРИМЕНЕНИЕ ПРАКТИКИ ЕВРОПЕЙСКОГО СУДА ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА ПРИ РАЗРЕШЕНИИ СПОРОВ О ПРАВЕ НА СПРАВЕДЛИВЫЙ СУД МЕЖДУ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ СЛУЖАЩИМИ И ГОСУДАРСТВОМ-ОТВЕТЧИКОМ 49

Сікайло О.В.
ПРОБЛЕМИ ПОВ'ЯЗАНІ З ВВЕДЕННЯМ ОХОРОНИ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ 51

НАПРЯМ 4. ЕКОЛОГІЧНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ, АГРАРНЕ ПРАВО ... 54

Бавбєскова Е.А.
ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В АРК 54

Баршевська А.О.
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНСТИТУЦІЙНИХ ОСНОВ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ 56

Бойко Т.В.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ВІД ВПЛИВУ ЕЛЕКТРОМАГІНТНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ 58

Гордєєв В.І.
СПІВВІДНОШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО І ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА 60

Грицан О.А.
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ НАДР 63

Окрєпка А.І.
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ДО 1991 РОКУ 65

Савельєва О.М.
ПРО СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА 68

НАПРЯМ 5. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО 70

Білоус О.С.
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОФЕРТИ ТА АКЦЕПТУ В РАМКАХ ПРИНЦИПІВ УНІДРУА 70

Голубовський І.В.
ОСОБЛИВОСТІ ВИКУПУ В ПРИВАТНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ 72

Грбар Н.М.
ОСОБЛИВОСТІ НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЯК СПРОЩЕНОЇ ПРАВОВОЇ ПРОЦЕДУРИ 75

Демиденко Н.В.
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРЕНДИ ЖИТЛА З ВИКУПОМ 78

Істоміна О.Ю.
ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНЕ (ФІРМОВЕ) НАЙМЕНУВАННЯ 79

включає керівні принципи, які базуються на концепції про те, що люди живуть і працюють у місцях, де вже є електричні і магнітні поля, тому пристрої, які ми використовуємо не повинні створювати поля більші за ті, які вже існують. Цим стандартом введена норма напруженості електромагнітного поля для місць постійного перебування людей не більше 0,2 мкТл, це перша система стандартів, що регламентує обмеження на потужність електростатичних, електричних і магнітних полів для комп'ютерної та офісної техніки[4, с.23].

На сьогоднішній день масштаб електромагнітного забруднення навколишнього середовища став таким величезним, що Всесвітня організація охорони здоров'я винесла проблему захисту населення від впливу електромагнітного випромінювання в число найактуальніших проблем для людства, а електромагнітні випромінювання виділила, як один із сильнодіючих чинників з можливими катастрофічними результатами для генофонду людства. Тому, зважаючи на вищезазначене, законодавче врегулювання використання електромагнітного випромінювання є невідкладним, першочерговим завданням держави у сфері забезпечення електромагнітної безпеки населення, вирішення якого поставить Україну на рівень країн світу (Швейцарія, Німеччина, Англія, США та ін.), в яких це питання вже врегульовано законодавством та дозволить захистити громадян від негативного впливу електромагнітного випромінювання, регулювати електромагнітну ситуацію в державі на етапах створення, реалізації, ввезення з-за кордону та експлуатації джерел електромагнітного випромінювання.

Література:

1. Наказ Міністерства охорони здоров'я "Про затвердження Державних санітарних норм і правил захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань" від 1 серпня 1996 року - Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0488-96

2. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Державних санітарних норм і правил захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань". - Режим доступу: www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20110331_0.html

3. Наказ Міністерства охорони здоров'я "Про затвердження Державних санітарних норм і правил при роботі з джерелами електромагнітних полів" від 18 грудня 2002 року // Офіційний вісник України – 2003 - № 12-Ст. 179.

4. Василенко В.В., Павлов С.Г. Аналіз впливу електромагнітного випромінювання на організм людини та методи захисту// Енергетика і автоматика. – 2001.- № 4.- с.21-28.

Гордєєв В.І.

доцент кафедри земельного та аграрного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» м. Харків, Україна

СПІВІДНОШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО І ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Відповідно до ст. 5 ЗК України одним із основних принципів земельного законодавства є поєднання особливостей використання землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва. Тому при використанні природних ресурсів, які пов'язані з землею в першу чергу земля є територіальним базисом.

Взаємозв'язок земельного і водного законодавства відмічався в юридичній літературі. Окремим питанням приділяли увагу В.І. Андрейцев [1,с.406,407], І.І. Каракаш [7,с.75], П.Ф. Кулинич [4,с.18-31], Н.Р. Кобецька [5,с.173-178], В.В. Носік [6, с.32-35], М.В. Шульга [2, с.7,8].

Згідно з екологічним законодавством земля, води та інші природні ресурси є

самостійними об'єктами екологічного права, незалежно від того, що вони знаходяться в нерозривному екологічному зв'язку та впливають один на одного. Тому у Водному кодексі України особливо підкреслюється, що водні відносини регулюються цим кодексом, а земельні, гірничі, лісові відносини, а також відносини щодо використання та охорони рослинного і тваринного світу, що виникають під час користування водними об'єктами, регулюються відповідними законодавством України. Однак, відповідно до ст. 3 ЗК України земельні відносини, що виникають при використанні вод регулюються цим Кодексом, нормативно-правовими актами про води, якщо вони не суперечать цьому Кодексу. Таким чином в законодавстві пріоритет при регулюванні земельно-водних відносин надається нормам ЗК України.

Аналіз ЗК України і ВК України дозволяє стверджувати, що є певна колізія між нормами земельного і водного законодавства. Вона в першу чергу виявляється у визначенні складу земель водного фонду, в питаннях права власності і використання водних об'єктів на умовах оренди.

В ЗК України від 25 жовтня 2001 р. землі водного фонду є самостійною складовою земель України і вони виділені в окрему главу (глава 12). Склад земель водного фонду також закріплюється в ст. 4 ВК України. Аналіз правових норм кодексів дозволяє зробити висновок, що вони не в повному обсязі відповідають один одному. Так, після прийняття в 2006 році нової редакції Лісового кодексу України в ЗК України були внесені зміни, якими землі островів та прибережних захисних смуг, зайняті лісами, виключені із земель водного фонду і віднесені до земель лісгосподарського призначення. Між тим зміни в ВК України не внесені і цей вид земель залишився в складі земель водного фонду. Аналогічна ситуація в законодавстві складалась і до прийняття в 2001 року ЗК України. Так, в ЗК України в редакції від 13 березня 1992 р. склад земель водного фонду відрізнявся від складу, закріпленого в ВК України. Така невідповідність поняття земель водного фонду, закріплених в ЗК і ВК України, сприяла виникненню різних спорів між суб'єктами з приводу визначення правового режиму і використання цій категорії земель, про що справедливо відмічалось в науково-правовій літературі [6, с. 32].

В цьому випадку, на нашу думку, пріоритет потрібно надавати нормам земельного законодавства, так як ВК України повинен регулювати водні, а не земельні відносини. Слід зазначити, що Законом України від 02.12.2010 року «Про внесення змін до Водного і Земельного кодексів України щодо прибережних захисних смуг» були внесені зміни в кодекси відносно прибережних захисних смуг, які є частиною земель водного фонду. Проте відповідні зміни відносно складу земель водного фонду, закріпленому в ВК України, не знайшли свого правового врегулювання на законодавчому рівні.

Порівняння окремих положень про право приватної власності на природні ресурси у ВК України з нормами ЗК України також виявляє їх неузгодженість між собою. Так згідно ст.. 6 ВК України води (водні об'єкти) є виключною власністю народу України і надаються тільки у користування. Народ України здійснює права власності на води (водні об'єкти) через Верховну раду України, Верховну раду Автономної республіки Крим і місцеві ради. Як правильно вказувалось в юридичній літературі, незважаючи на те, що в ВК України внесені значні зміни і доповнення, вони не торкаються відносин власності на водні об'єкти [7, с.75]. Таким чином, ВК України фактично закріплює одну форму власності на води - державну.

Проте аналіз правових норм ЗК України дозволяє стверджувати, що правовий інститут приватної власності на води в Україні вже з'явився і він продовжує свій розвиток. В літературі вірно вказується, що земельне законодавство встановлює право приватної власності не тільки на земельні ділянки, але і на ліси, водні об'єкти, тваринний світ, об'єкти природно-заповідного фонду тощо [3,с.209]. Але це право є обмеженим. Так, відповідно до ст. 59 ЗК України громадянам і юридичним особам за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть безоплатно передаватися у власність замкнені природні водойми (загальною площею до 3 гектарів). Згідно ст.. 3 ВК (

склад водного фонду України) в залежності від походження водойми поділяються на природні та штучні. К природним водоймам належать виключно озера. Таким чином законодавець передбачає можливість знаходження в приватній власності озер.

Відповідно до ст. ч.3. ст. 79 ЗК України право власності на земельну ділянку поширюється в її межах на поверхневий (ґрунтовий) шар в також на водні об'єкти, ліси, і багаторічні насадження, які на ній знаходяться, якщо інше не встановлено законом та не порушує прав інших осіб. Таким чином, в земельному законодавстві ще раз визнається нерозривний зв'язок поверхневого водного об'єкту та земельної ділянки на якій він знаходиться. При цьому форма власності на земельну ділянку (землі водного фонду) визначає правовий режим водойми та її юридичну долю. Такий підхід, на нашу думку, є логічним. У цьому аспекті В.І. Андрейцев вірно вказує, що набуття прав на водний об'єкт має похідне значення від юридичного титулу прав на землю чи земельну ділянку [1, с.406].

В сучасних умовах є актуальним питання оренди природних ресурсів. Оренда водних об'єктів, як особлива форма використання, регулюється ст.51 ВК України. Вона закріплюється тільки в відношенні водних об'єктів місцевого значення та ставків, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення. При цьому на умовах оренди водні об'єкти надаються водокористувачам лише для риборозведення, виробництва сільськогосподарської і промислової продукції, а також у лікувальних і оздоровчих цілях.

Між тим частина 4 ст. 59 ЗК допускає можливість використання на умовах оренди також озер, водосховищ, інших водойм, болот та островів для сінокошення, рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, науково-дослідних робіт тощо. Як бачимо, оренда водних об'єктів, яка закріплена у Земельному кодексі, не залежить від значення водних об'єктів і мети їх використання. Тому в оренду згідно ЗК України можуть передаватися поверхневі водойми (природні та штучні) не залежно від їх правового режиму. Слід погодитись, що включення в ЗК України норм відносно оренди «озер, водосховищ, інших водойм» є сумнівним, оскільки водні об'єкти – це елемент водного фонду і регулюються нормами водного законодавства [5, с.175].

Але тут є ще одна проблема. Вона полягає в тому, що використання поверхневих водних об'єктів на умовах оренди неможливо без надання земельної ділянки на якій вони знаходяться. Як справедливо вказувалось в літературі, практика орендного використання водних об'єктів склалася в основному на підставі норм земельного законодавства. В оренду надаються землі водного фонду, а орендарі реально використовують як землі, так і водні об'єкти. Такий підхід є незаконним с урахуванням положень земельного і водного законодавства. Поверхневі водні об'єкти займають певні земельні ділянки. Тому при передачі в оренду водного об'єкту виникають питання оренди і земель водного фонду.

Відповідно до ст.51 ВК України право водокористування на умовах оренди оформляється договором, погодженим з державними органами охорони навколишнього природного середовища та водного господарства. Тому між сторонами повинні бути укладені два договори: оренди водного об'єкту , а також договір оренди земельною ділянкою (земель водного фонду), так як водні об'єкти і землі водного фонду є самостійними об'єктами оренди.

Вказані деякі проблеми співвідношення земельного і водного законодавства є актуальними і потребують негайного законодавчого вирішення. Тому , на нашу думку, в ЗК і ВК України необхідно внести певні зміни та узгодити окремі положення цих кодифікованих нормативних актів.

Література:

1. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України: Актуальні проблеми практичної теорії / В.І. Андрейцев. – К.: Знання, 2005. – 406 с.
2. Земельне право України: Підручник / За ред. М.В. Шульги. – К. Юрінком Інтер. 2004. – 368 с.

3. Земельний кодекс України: Науково-практичний коментар / Видання шосте, доповнене – Х.: ТОВ «Одіссей», 2009. – 624 с.

4. Кулинич П.Ф. Правовий режим земель водного фонду/ Земельне право України: теорія і практика. – 2008. – №5-6. – С.18-31.

5. Науково-практичний коментар Водного кодексу України / Н.О. Багай, Н.Р. Кобецька, І.В.Мироненко; за заг. ред.. Н.Р. Кобецької – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 360 с.

6. Носік В.В. Два кодекси мої...(Земельний і Водний) // Вісн. Прокуратури. 2001. – №1. – С.32–35.

7. Природноресурсове право України: Навч. Посіб./За ред.. І.І. Каракаша. – К.: Істина, 2005. – 376 с.

Грицан О.А.

доцент кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника м. Івано-Франківськ, Україна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ НАДР

Охорона навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів є важливою умовою сталого економічного та соціального розвитку. Відповідно до ст. 16 Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, з-поміж іншого, є безпосереднім обов'язком держави. Важливим напрямом державної екологічної політики є політика у сфері використання та охорони надр.

За даними кадастрового обліку, в Україні на початок 2009 року налічувалося 8658 родовищ з 97 видами корисних копалин і майже 12 тисяч їх проявів. Одними з найбільших за обсягом є запаси вугілля, залізних, марганцевих і титаноцирконієвих руд, а також графіту, каоліну, калійних солей, сірки, вогнетривких глин, облицювального каменю.

Довготривале інтенсивне використання ресурсів надр у головних гірничопромислових регіонах України (Донецькому, Криворізько-Нікопольському, Прикарпатському) призвело до значних змін геологічного середовища та виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. На загальнодержавному рівні визнано, що головними чинниками негативного впливу у цій сфері є надзвичайно висока концентрація гірничодобувних підприємств, високий рівень виробленості переважної більшості родовищ, недостатній обсяг фінансування робіт, спрямованих на зменшення впливу на навколишнє природне середовище, зумовленого розробкою родовищ. У цьому контексті питання ефективності державної політики щодо охорони та використання надр набувають особливої актуальності.

Загальноприйнятого поняття державної політики у сфері використання та охорони надр у теорії екологічного та природоресурсного права немає. Законодавець, також не даючи визначення цього поняття, часто використовує його, окреслюючи повноваження органів державної влади. Так відповідно до ст.7 Кодексу України про надра (далі – КУпН) [1] до відання Верховної Ради України віднесено визначення основних напрямів державної політики у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр.

Більше уваги цьому питанню відведено у проєкті нової редакції КУпН (2010 р.) [2]. Зокрема, у ст. 8 законопроекту вказується, що державна політика у сфері використання та охорони надр спрямована на забезпечення державного регулювання та управління у цій сфері, визначення режиму права власності та права користування ділянками надр, ведення обліку гірничих об'єктів, відтворення мінерально-сировинної бази, забезпечення раціонального використання корис-